

Savigsivik – Vestgrønlandsk indflydelse i en bygd i Thule

Af Regitze Margrethe Søby

Den første historiske beretning, vi har om polareskimoernes land, er fra året 1616, da Baffin rejste i disse egne. Imidlertid traf han ingen mennesker, og det var først i 1818, at John Ross havde forbindelse med dette eskimofolk.

Det skete ved Kap York. Efter flere mislykkede forsøg på at komme i kontakt med eskimoerne, sendte han Sachæus, en vestgrønlænder fra Upernavik, ud på isen med et hvidt flag i hånden. Han ønskede at møde sine stamfrænder alene og ubevæbnet, og på denne måde fik man endelig forbindelse. Mødet mellem polareskimoerne og vestgrønlænderen fandt sted ved en bred revne i isen, så at man stod lige over for hinanden med en naturlig hindring mellem sig for alle eventualiteters skyld. Med besvær fik Sachæus forklaret dem, at det var et fredeligt folk, der var kommet til dem, og eskimoerne indvilligede i at følge ham om bord på skibet. I chefens kahyt og med Sachæus som tolk besvarede de de mange spørgsmål, der blev rettet til dem.

Polareskimoerne – et nomadiserende jægerfolk – inddelte oprindeligt deres

bopladser efter vinden på følgende måde:

Nigerdlit: De, der bor nærmest sydvesten.

Akūarmiut: Melleamboerne.

Orqordlit: De, der bor i læ for sydvesten.

Avangnardlit: De, der bor nærmest nordenvinden.

Under Nigerdlit hørte alle bopladserne fra Kap York og sydefter (Rasmussen, 1919: 107).

Hver af disse bopladser var beboet af 2–4 familier, men ingen af disse følte sig specielt knyttet til noget bestemt sted. En polareskimo boede kun ét eller to år på hver boplads, så vågnede hans længsel efter at komme ind under nye forhold og jage fra andre jagtmarker. Flytningerne var ikke andet end en bytten gårde i stor stil, og husene i distriktet var alle mands eje. Thi lige så lidt som sælen i havet eller renen på land ejedes af nogen, lige så lidt fulgte der nogen som helst ret til at have beboet et hus (Rasmussen, 1919: 113).

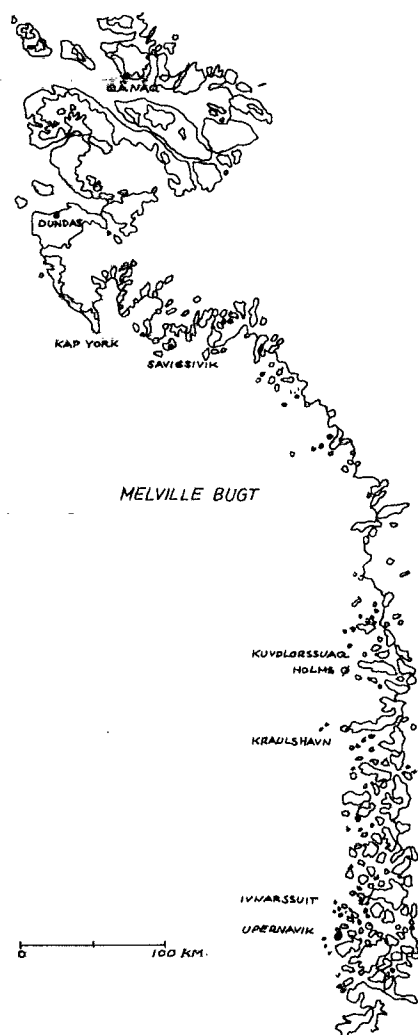
Knud Rasmussen oprettede i 1910 Kap York-stationen Thule ved Ūmanáq, det nuværende Dundas. Imidlertid øn-

skede han ikke, at eskimoerne allesammen skulle blive fast bosiddende ved denne handelsstation og dér blive helt afhængige af butikken. Så vidt muligt burde de bevare deres frie nomadetilværelse som bestemmes af jagtmulighederne. I denne hensigt anlagde han også vidt spredt fra hinanden to udsteder i distriktet, hvert med sit depot af varer, sin kirke og sit skolekapel, hvor eskimoerne hos den stedlige grønlandske kateket kunne søge undervisning i kristendom og tillige lære at læse og skrive, »at gemme ord i streger«, som de kaldte det.

Således blev Savigsivik udsted i juli måned 1932. Savigsivik ligger på Meteorite Øen midtvejs mellem Kap York og Kap Melville ved foden af et vældigt stort søkongefjæld.

Placeringen af butikker i distriktet og anvendelsen af træ som husbygningsmateriale forandrede polareskimoernes bosætningsmønster. Fra at være små spredte grupper med skiftende vinterboplads fra år til år blev eskimoerne nu mere bofaste og opholdt sig hvert år på det samme sted. Bosætningen blev mere fast, og hvert område fik sin særlige mere stationære befolkning.

Savigsivik har gennem årene helt forandret udseende. De gamle huse af tørv og sten er forlængst afløst af træhuse, dels boligstøttehuse, dels selvbyggerhuse. De to første selvbyggerhuse – *igdlorput* – blev opført i 1973, og i årene derefter er flere kommet til. Et sådant hus er på 40 kvadratmeter bebygget areal plus tagetage. Disse forholdsvis store og rummelige boliger har i større

eller mindre grad ændret helhedsindtrykket af Savigsivik.

Et skolekapel blev opført i 1949, og endvidere fik stedet en ny skole på 79 kvadratmeter i 1976. En ret stor selvbetjeningsbutik – indrettet med kontor – blev opført i 1974, og den gamle butik fungerer nu som lager og telestation.

I august 1980 havde Savigsivik 123 indbyggere fordelt på ialt 27 husstande.

Vestgrønlandsk indflydelse i Savigsivik

Som allerede nævnt oprettede Knud Rasmussen i 1910 Kap York-stationen Thule ved Ūmanáq, for at befolkningen kunne blive forsynet med de varer, som de var blevet så afhængige af. Allerede året forinden, i 1909, var en missionsstation blevet oprettet, og den første missionær og præst var Gustav Olsen. Han virkede i årene 1909–1922 og havde som medhjælp kateketen Sechmann Rosbach. Jens Olsen var præst i tiden 1922–1938. De var allesammen vestgrønlændere.

Gustav Olsen har selv skrevet om sin tid som missionær i »Meddelelser om Den grønlandske Kirkesag« i flere småartikler. Han kaldte gentagne gange polareskimoerne for »vore Landsmænd«, og om sproget bemærkede han bl.a.: »Da vi først kom hertil, forstod vi knapt Sproget her, fordi det var saa forskelligt fra vort. Deres Benævnelser af Ordene var omtrent de samme, men Endelserne var ganske andre, og tillige talte de saa utydeligt. Det viser sig, at Kap Yorkerne har ment det samme med vort Sprog, og nogle har endog sagt, at de troede, vi talte Dansk.« (Olsen, 1919: 2).

Enkelte vestgrønlændere flyttede op i Thule-distriktet i årenes løb og optog mere eller mindre polareskimoernes levevis. Lige siden Savigsivik blev oprettet som udsted, har forskellige vestgrønlændere fungeret som kateket og lærer på stedet. Posten som butiksbestyrer er blevet varetaget dels af vestgrønlændere, dels af polareskimoer.

Som følge af tidlig vestgrønlandsk påvirkning fandt visse teknologiske for-

andringer sted i polareskimoernes kultur. Således blev den vestgrønlandske kajaktype indført, ligeledes garnfangst på sæler og *ūtoq*-fangst med skydesejl og bøsse. Med kristendommens indførelse fulgte endvidere vestgrønlandske skikke, som *silatangiaissut* ved juletid, d.v.s. salmesang uden for husene. Også *mitårtut*, d.v.s. udklædte personer i fantasifulde munderinger, der gruppevis går på besøg fra hus til hus, danser og modtager gaver, har polareskimoerne fået fra Vestgrønland.

Skole- og missionsundervisningen foregik lige fra starten på den vestgrønlandske dialekt. Nutildags foregår også undervisningen – den grønlandske del af den – på det vestgrønlandske sprog, ligesom undervisningsmaterialet er trykt på den grønlandske fællesdialekt. Dette har altså været tilfældet lige siden kolonisationen begyndte i 1909. Også gudstjenesten om søndagen foregår på vestgrønlandsk. Endvidere må den daglige påvirkning fra radio, bøger og aviser nævnes. Endog lokalavisen HAINANG er skrevet på det vestgrønlandske sprog. Den vestgrønlandske indflydelse finder også indirekte sted ved, at nogle af de unge rejser til Vestgrønland til skolegang, uddannelse eller for at arbejde. Det er derfor ikke underligt, at polareskimoerne alle forstår det vestgrønlandske fællessprog.

Ændringer i den materielle kultur, i samfundsforhold og i religion som resultat af kolonisationen har ligesom i Vestgrønland haft en gradvis fornyelse af det daglige ordforråd som følge. Nye begreber og ting er blevet en del af polareskimoernes hverdag. Det er mit umid-

delbare indtryk, at de har optaget de vestgrønlandske betegnelser for disse, men med bibeholdelse af den særlige udtale. I nogle tilfælde er også særlige glosser, d.v.s. lokale udtryk, dannet. Det har været en gradvis proces, der stadig foregår. Dette forhold har imidlertid ikke været genstand for systematisk undersøgelse for den polareskimoiske gruppes vedkommende, med undtagelse af slægtskabsbetegnelserne.

I begyndelsen af dette århundrede havde polareskimoerne særlige betegnelser for 'far', 'mor', 'bedstefar', 'bedstemor', 'oldefar', 'oldemor' og 'oldebarn'.

Som resultat af skole- og missionsundervisningen begyndte børnene og de unge i deres tale at erstatte de tidligere betegnelser med grønlandske termer. Det blev en gradvis proces. Ved omtalte tidligere vestgrønlandske påvirkning – en indirekte følge af kolonisationen – undergik dette system en trinvis ændringsproces ved, at først børnene og de unge, siden forældrene og til sidst de ældste gav sig til at anvende de vestgrønlandske betegnelser. Disse trængte til sidst igennem blandt hele befolkningen med det resultat, at de oprindelige betegnelser ikke anvendes mere, men kun findes bevaret i de ældres erindring. Børnene og de unge har i vore dage intet kendskab til disse. Flere ældre informanter har fortalt mig rent spontant, at årsagen til denne forandring skyldes den tidlige missions- og skoleundervisning.

Vestgrønlandere i Thule bliver af polareskimoerne ofte klassificeret og betragtet som »udsendte«. De adskiller sig også i dialekt og levevis fra lokalbefolkningen. Det må dog med rimelig-

hed tilføjes, at nogle af disse vestgrønlandere har tilbragt flere år af deres liv i Thule, har skaffet sig hunde og slæder og iført sig bjørneskindsbukser, og at de i deres fritid er taget med polareskimoerne på fangst og har knyttet venskab med disse.

Vestgrønlandere påstår i almindelighed, at Thuledialekten er meget vanskelig at forstå; men vestgrønlandere, der opholder sig i distriktet, lærer at forstå dialekten efterhånden, og nogle prøver at tale den. Imidlertid har flere polareskimoer fortalt mig, at det ikke er lykkedes for mange vestgrønlandere at tilegne sig deres dialekt helt flydende, ej heller at beherske den som en »rigtig indfødt«.

Hvorledes forholder polareskimoerne sig til den fællesgrønlandske identitet? Selvom de har deres egen dialekt, så hører denne ligesom den vestgrønlandske til den eskimoiske sproggruppe, og de hører vestgrønlandsk radio, læser vestgrønlandske aviser, bøger etc. Endvidere har polareskimoerne mere eller mindre personlig kontakt med andre grønlandere. Kirken, de andre formelle samfundsmæssige samt de politiske institutioner i distriktet er de samme som i det øvrige Grønland. Alt dette gør, at polareskimoerne vel i nogen grad føler sig som »grønlandere«, navnlig i forhold til f.eks. danskerne og dansk sprog og kultur. Denne særlige identitet som »grønlander« er selvfølgelig først og fremmest opstået i dette århundrede og som resultat af den udvikling, som har fundet sted.

Alligevel er der større forskel mellem en polareskimo og en vestgrønlander

Elisabarâq og hendes lille søn Karl-Peter. Hun og hendes familie stammer fra Kraulshavn i Upernavik-distriktet. Nu bor de alle i Savigsivik. Foto: Regitze M. Søby.

end mellem f.eks. en grønlænder fra Sukkertoppen og en grønlænder fra Diskobugten. I særlig grad føler polareskimoerne, at de udgør en særlig gruppe.

Dette bemærkede Peter Freuchen allerede, da han sad som bestyrer i Thule: »Polareskimoerne føler sig som stående på et højere kulturstandpunkt end vestgrønlænderne« (Freuchen, 1918: 310).

De anvender heller ikke ordet *kalâleq/kalâtdlit* i deres dialekt, hvilket er betegnelsen på grønlænder/grønlændere

i det øvrige Grønland. Derimod kalder de sig selv *inuit* eller hyppigere *inugssuit*, og dette betyder først og fremmest »polareskimoer«. De opfatter sig som en særskilt etnisk gruppe, en eskimoisk minoritet.

Forbindelsen med Upernavik-grønlænderne. Historisk gennemgang

I det forudgående afsnit er vestgrønlandsk indflydelse i Savigsivik omtalt som en indirekte følge af kolonisationen, og denne indflydelse har i tilsvarende grad gjort sig gældende overalt i

Thule-distriktet. De samfundsmæssige og de politiske institutioner er de samme som i det øvrige Grønland. Vi har endvidere hørt om polareskimoernes forhold til den fælles grønlandske identitet.

Som en direkte følge af kolonisationen har imidlertid også en anden form for vestgrønlandsk indflydelse fundet sted. Det drejer sig om polareskimoernes kontakt med fangerbefolkningen i den nordlige del af Upernavik-distriktet, og disse grønlandere vil jeg af praktiske grunde kalde *Upernavik-grønlandere*.

Hvorledes har kontakten været mellem disse eskimogrupper inden kolonisationen? Therkel Mathiassens udgravninger i Upernavik-distriktet i 1929 og Erik Holtveds i Thule-distriktet i 1935–1937 og 1946–47 tyder på, at polareskimoer og vestgrønlandere ikke har haft forbindelse med hinanden fra ca. år 1600.

Der findes i litteraturen eksempler på, at polareskimoerne tidligere har haft kontakt med vestgrønlanderne, men at denne kontakt i en lang periode har været afbrudt. Som eksempel på polareskimoernes isolation kan nævnes vestgrønlandernes ideer om disse mennesker, fortalt til Knud Rasmussen: »Det nordligste Grønland har altid været Genstand for meget fantastiske Forestillinger blandt sydligere boende. Man tænkte sig ikke blot, at det laa helt ved »Verdens Ende«, men man troede endogsaa, at der over Landene rugede en evig Vinter, hvor isen aldrig brød op i Fjordene, og en eneste Nat med sort Mørke Aaret rundt. Til disse Egne sendte Folkeovertroen alle Fjældgængere (*givitokker*), der var blevne gamle og helt

i Djævelens Vold, og Mennesker selv, der boede her, var ikke meget bedre end de stakkels Fredløse. De var farlige at komme ud for, og overalt, hvor de kunne komme til, dræbte og aad de fremmede Stammer.« (K. Rasmussen: 1918: 6). Disse mennesker boede i »Det Land, hvor Dagen aldrig gryede« (*kansuitsukormiut*), og dette land lå ved »Verdens Ende« (*nunap-isua*). De klædte sig i bjørnehuder og levede af rått kød. – Det er muligvis polareskimoerne, som vestgrønlanderne har haft disse forestillinger om, men det kan eventuelt også have været et andet fantasifolk.

Robert Peary undrede sig over polareskimoernes manglende kontakt med vestgrønlanderne, som han siger: »Judging from my own experience in Melville Bay, and further from the information I have gathered from the natives, but principally from what I have seen myself of the travelling ability of the Whale-Sound natives which is truly remarkable, I believe that there is no reason why they should not be able to communicate every year regularly with the most Northern Danish settlements, if the necessary attractions were at hand. It would perhaps necessitate overland travelling in one or more places, but as their attributed superstitious fright for the inland with its great ice-cap does not exceed that of average white man, this circumstance would be no serious objection to the practicability of this journey. It is true that their hunting and exploring trips have hitherto been limited to the more northern part of the same, but what I have gathered from themselves, this is by no means caused

Markúnguaq med en legetøjsslæde. Han er født i Thule-distriktet; men begge hans forældre er tilflyttere fra Kuvdlorssuaq. Upernavik-distriktet. Navdlortoq, en forårsfangstplads. Foto: Regitze M. Soby.

by open water or other hindrances, but alone by their perfect ignorance of the close proximity of their long-lost southern brethren.» (Peary, 1898: 168).

At Melvillebugten som sådan ikke har været nogen forhindring, fremgår af Robert Steins artikel om polareskimoiske stednavne. Robert Stein deltog som geolog på én af Peary's ekspeditioner og fik af eskimoerne oplyst, at de på deres bjørnejagter kunne nå helt ned i den sydlige del af Melvillebugten til egnen omkring Kuvdlorssuaq – Djævelens Tommelfinger – som de kaldte Usûssarssuaq, mens Holms Ø hed Kiatagssuaq. Robert Stein omtaler endvidere polareskimoernes kendskab til Upernavik-distriktet: »Dass die Smith-Sund Eskimos in frühern Zeiten noch weiter nach Süden vorgedrungen sind, erhielt aus dem

Umstand, dass sie einen eigenen Namen Kawangárniten für die Gegend von Upernavik gebrauchen. Übringens sprechen sie den letzten Namen nicht so aus, sondern stets Upengáwing«. (Stein, 1902: 197).

Van Stone nævner muligheden af en tidligere handelsforbindelse sydover til Vestgrønland og vestover til de canadiske eskimoer. Som årsag anfører han forekomsten af metal og træ i en del af polareskimoernes våben og redskaber, som det kan ses i Peary's samling på Field Museum of Natural History. De sydlige stammer, som van Stone omtaler, er dog næppe vestgrønlændere, men snarere polareskimoer i den sydlige del af distriktet, hvor de ved Kap York gennem kontakt med hvalfangere har tilskuet sig træ og metal.

Nukâraq med en stor flot stødtand af en narbval, han netop har nedlagt. Han og hans familie er tilflyttere fra Kuvdlorssuaq. Naudlortoq. Foto: Regitze M. Søby.

I sin beretning om Den litterære Grønlandsekspedition i 1903 skriver maleren Harald Moltke, en af ekspeditionens deltagere: »Der gik sagn i det Grønland, vi kom fra, at mod nord levede der ondsindede mennesker, som det ikke var godt at komme i berøring med. Siden hørte vi af Kap York-eskimoerne, at de havde lignende forestillinger om menneskene mod syd: når man nåede så langt hen i Melvillebugten, at man kunne høre sydboernes hunde, så skulle man vende om, for det var trolde og onde mennesker, som boede dér, og de gik ikke af vejen for at spise menneskekød. – Derfor var Melvillebugten blevet grænsebæltet, som adskilte de to beslægtede folks lande. Gennem århundreder, ja, i den historiske tid

har der ihverttilfælde aldrig været forbindelse mellem de to grene af den samme eskimostamme.« (Moltke, 1960: 159).

Knud Rasmussen oplyser, at der endnu omkring århundredeskiftet blandt eskimoerne var erindringer om den tid, da man besøgte *Qavângarnitsat*: »De sydligere boende«. Engang skulle der have været et endog ganske livligt samkvem mellem nord og syd. Ofte foretog man rejserne i mørketiden, og for ikke at fare vild fulgte man en revne, der lige indtil februar plejede at gå omtrent i lige linie fra Bushmans Øen og til Kap Holm. Denne revne, der var smal som en flod, kaldtes af de gamle for »Havets Mund«. Eskimoerne ønskede særlig at skaffe træ sydfra, noget, der var mangel på i

Thule-distriktet. Til gengæld bragte de med sig pelse og fugleskind og spæksyltede søkonger, der regnedes for en stor delikatesse. Sydrejserne dannede ofte hele optog af slæder, og ikke sjældent fulgte gående folk med fra snehytte til snehytte (Rasmussen, 1919: 66).

En gammel eskimokvinde – Nivigkana – kunne fortælle et tegn om disse handelsrejser sydpå:

KRISUK, DER FOR SYD PAA

Man fortæller om Krisuk, at han rejste Syd paa sammen med sin Kone paa Slæde fra Kap York. Undervejs træffer de paa Mennesker, der led Hungersnød. De ventede paa, at der skulde lægge sig Sne paa den glatte Is; men Krisuk, som

forstod sig paa Glatisfangst, lærte dem det og fangede selv mange Sæler; og snart begyndte de andre ogsaa at fange.

Saa forlod han dem og rejste bort til de yderstboende; de medbragte beredte Skind og spæksyltede Søkonger som Betaling. De vilde købe Træbakker til Kød.

Saa kom de til en Mand, som levede ganske alene, og han behandlede dem som Slægtninge og sagde, at han var glad over, at der kom Mennesker.

Og hos ham blev de en Tid.

Af Folk der i Nærheden købte de Kødbakker og gav dem beredte Skind i Stedet.

Da de skulde rejse, sagde Manden til dem: »Folk Syd paa er ikke gode Mennesker!«

*Elisabeth, kaldet Naja, er født i Kuvdlorssuaq. Her er hun travlt beskæftiget med at skrabe sælskind. Navdlortoq.
Foto: Regitze M. Søby.*

Saa rejste de og kom til de Mennesker, der plejede at afvente fremmedes Slæders Afrejse, for at falde over dem; og der blev de saa nogen Tid i Besøg.

Hos disse Mennesker fandtes der to Kvinder, der ofte sang Trommesange. De sang dem nøgne, blot med Bælte om Livet. De boede i to sammenbyggede Huse, der havde fælles Indgang, og naar de gav sig til at synge der, fløj Støv i Vejret og deres lange Haar flagrede om deres Legemer ved Trommens Bevægelser.

Jeg kan kun huske en af deres Sange:

1.

Haj – jah – ja, ja,
men hvor hen i Verden –
ja – ja – ja
men hvor hen i Verden –
ja – ja – ja – jah!

2.

Haj – jah, ja, ja
din Mands Blussel har Led,
den glider –
ja – jah!
men hvor hen i Verden –
ja – jah!

Den ene af disse Kvinder var meget stor; hun var saa stor, at hun brugte fem Ræveskind til Bukser. Vi nøjes med to ellers. Hun var ugift, men hendes Sangfælle havde et lille Pjok til Mand. De trak Krog med deres Langfinger, for den store vilde have den lilles Mand, men den lille havde Kræfter.

Hos disse Mennesker blev Krisuk nogle Dage.

Natten før han skulde rejse, gik han

ene ud under Foregivende af at skulle forrette sin Nødtørft, og saa overskar han alle Slæders Surremme indefra, saaledes at ingen kunde se det.

Man vilde nu til at overfodre hans Hunde, for at de kunde være tunge i Løbet; men da han skulde bære Foderkassen ud, lod han, som om han snublede og faldt, saa at lutter fremmede Hunde aad Foderet.

Saa gik han til sine Hunde, spændte dem for Slæden og rørte dem lidt, for at de kunne faa Aabning og lade deres Vand, inden han skulde køre af Sted.

Naar Hunde har ligget længe, gaar der altid megen Tid til Spilde med dette Arbejde – først paa Turen. Og Manden – han skulde nu have Fart op.

Derpaa gaar han hen til Vinduet og siger til sin Kone: »Tag din Hætte og skynd dig ud!« – og hun kom ud, og de rejste.

Og han fik sine Hunde ophidsede til vildt Løb ved selv at løbe op paa Siden af dem.

Og saa kom ganske rigtig mange kørende efter dem, men Mederne faldt sammen under deres Slæder.

Kun een fortsatte Forfølgelsen, for paa hans Slæde var kun den ene Mede væltet. Men han fik nu pludselig en stor Hund løbende foran sin Slæde, en Hund, hvis ene Side var blegede Ben. Det var Krisuks Amulet. Og saa blev alle Forfølgerne bange og vendte om.

Men Krisuk naaede vel hjem.

Fortalt af NIVIGKANA.

Også i Upernavik-distriktet fandtes der sagn om denne tidligere handel med polareskimoerne:

Der var engang en Mand, som boede norden for alle Bopladser. Han jagede Bjørn hvert Foraar med Hundeslæde. Engang paa sine Jagter kom han til et Slædespor, der stammede fra Fremmede, som han intet kendte til. Han bestemte sig til at opsøge disse Mennesker og kørte det følgende Foraar, tidligere end han plejede, ud paa sine Bjørnejagter. I det tredie Døgn kom han til Huse, der saa anderledes ud end de, han var vant til at se. Men ingen Mennesker saa han, – kun friske Spor tydede paa, at Bopladsen nylig maatte være bleven forladt. Da Bjørnejægeren næste Aar kørte ud, medtog han træ som Gaver til de Fremmede. Thi stor Træmangel maatte disse lide, siden de havde tværstøttet deres Hus-tage med Narhvals Stødtænder. Heller ikke under andet Besøg lykkedes det ham at træffe Fremmede. De Bortdrag-nes Spor var vel endnu friskere end forrige Gang, men han turde ikke følge dem og saaledes fjerne sig endnu længere bort fra sin Boplads. Han nøjedes med at stikke det medbragte Træ ned i Sneen ved Husene, og da Gaverne nu var afgivne, rejste han Hjem. – Det tredie Aar opdrættede han sig det bedste Hundespannd, han endnu havde ejet, og tidligere end han plejede, kørte han nordpaa efter Bjørn og fremmede Mennesker. – Da han endelig kom frem til Bopladsen, gik det ham ganske som de foregaaende Aar: Beboerne var rejste, men i Sneen, hvor han havde efterladt Træ, havde de bortdragne stukket et stort Bundt af Hvalrossers Stødtænder, og inde i Husgangen laa en dejlig Hund med sine Hvalpe. Det var de Fremmedes Gengaver.

Han tog nu det hele paa sin Slæde og kørte Hjem; men Menneskene, der boede norden for alle andre, fik han aldrig truffet.

(Rasmussen, 1919: 68).

Pastor Østergaard, der var missionær i Upernavik 1833–1841, kunne berette følgende:

Denne (?: af Kapt. Ross opdagede) Esquimoe Stamme (?: Polareskimoerne ved Kap York) staaer nu aldeles ikke i nogen Forbindelse med de nordligste her i Missionariatet boende Grønlændere; men de vil dog fortælle, at de før har boet nærmere sammen, og at deres Fædre har kjendt dem (Ostermann, 1937: 98).

Hans Lyng nævner, at høvdingen og åndemaneren *Tuluvaq* med sin familie brød op fra Kídarsaq i Upernavikdistriktet og flyttede nordpå til *awanersawaq* (det høje nord = Thule) for at undslippe en pestepidemi, der rasede i distriktet kort før år 1800. De sejlede i konebåd og ofrede undervejs sælhundetarme til kvinden nede på havbunden (Lyng, 1955: 17).

To vestgrønlændere – Gaba og Elias – deltog i Den litterære Grønlands-ekspedition, og maleren Harald Moltke beskriver ganske levende deres reaktion, da de første gang mødte polareskimoer i 1903. Efter slædeturen over Melvillebugten kom de til Kap York og så de tomme og forladte huse dér:

»Gaba, som ikke kunne frigøre sig for de overtroiske forestillinger om de ond-sindede mennesker mod nord, troede, de sad bag tarmskindsruderne og sigtede på dem – – –

Jeg vågnede op, og et uforglemmeligt syn ramte mine synsnerver: forude så jeg en lille mand, klædt i hår fra øverst til nederst. — — — Elias og Gaba holdt sig i baggrunden. De var meget betænkelige overfor det mærkelige nye menneske. »Hold mine hunde, Gaba!« råbte Mylius-Erichsen, men Gaba nærmede sig kun nølende. Råbet måtte gentages gang på gang: »Gaba! Gaba!«

Maigssánguaq, som eskimoen hed, har siden fortalt os, at han troede, Mylius-Erichsen ville give kaffe straks. Gaba! Gaba! lød i hans øren som kaffe, kaffe — og han tænkte: gavdlunâq'en — den fremmede — er en svært høflig mand.« (Moltke, 1960: 169, 173).

Det følgende år — 1904 — begav ekspeditionen sig sydover fra Kap York over Melvillebugten med seks polareskimoiske ledsagere: Qajûtaq, Piuáitsoq, Pualuna, Ûssârqak, Panigpak og Imerásunguaq. En beretning om disse folks første kirkegang i udstedet Tasiussaq i Upernavik-distriktet findes i Knud Rasmussens arkiv på Det kongelige Bibliotek i København.

Efter 1904 blev der faktisk hvert år forbindelse over Melvillebugten med slæde. Polareskimoiske postslæder drog således sydover.

Folk i Upernavik-distriktet syntes i begyndelsen, at disse folk var meget mærkelige.

F.eks. havde polareskimoerne oprindeligt som undertøj en fugleskindspels med dunene vendt mod kroppen og et par ganske korte skindbukser af afhåret sælskind. Denne undermundering har åbenbart vakt forbløffelse nede sydpå ved de første besøg efter århundrede-

skiftet, og den må for befolkningen i Upernavik-distriktet have stået som kendetegnet på deres hedenskab. (Bang, 1941: 77).

Med mellemrum gennemførte nu også folk fra Upernavik distriktet slædeturen over Melvillebugten og besøgte Thule-eskimoerne. — Knud Rasmussen oprettede en lille rejschytte — kaldet »Bjørneborg« — og denne ligger endnu på øen Qârusulik nord for Kuvdlorssuaq.

Polareskimoer og Upernavik-grønlandere fik efterhånden mere og mere kontakt med hinanden.

Tilflytning af Upernavik-grønlandere i den sydlige del af Thule-distriktet

I tidens løb, navnlig i de sidste 20–25 år, er en del vestgrønlandere flyttet til Thule fra Kuvdlorssuaq og Kraulshavn i Upernavik-distriktet. Det er først sket ved, at polareskimoiske mænd har giftet sig med kvinder fra Kuvdlorssuaq. Også det modsatte har i de senere år været tilfældet, at mænd fra Kuvdlorssuaq og Kraulshavn er flyttet til Thule og har ægtet polareskimoiske kvinder.

Blandt de nuværende Savigsivik-beboere blev det første ægteskab indgået i 1959 mellem en kvinde fra Kuvdlorssuaq og en mand fra Savigsivik. Det sidste fandt sted i 1975, da en mand fra Kraulshavn giftede sig med en polareskimoisk kvinde. Flere flyttede efter: Forældre og søskende, som ønskede at bo i nærheden af deres slægtninge. Til sidst — efter 1970 — har en generel indvandring af familier sydfra fundet sted. De gode fangstforhold lokkede dem,

*Anguudluk – en af de gamle polareskimoer – i fuld gang med at reparere en ketsjer til søkongefangst. Savigsivik.
Foto: Regitze M. Søby.*

og de ønskede at slå sig ned lige i smørhullet. Dårlige vintre i den nordlige del af Upernavik-distriktet (1971–72 og 1972–73) har yderligere motiveret tilflytning. Nutildags er godt halvdelen af befolkningen i Savigsivik Upernavik-grønlandere, og endvidere har Morius-saq en stor tilflytterbefolkning.

Hvert forår i marts–juni modtager disse pladser et stort antal besøgende fra Upernavik-distriktet. Det drejer sig om enkelte personer og hele familier, og de opholder sig gerne nogle uger, et par måneder eller overvintre der. Det tager en ugestid at krydse Melvillebugten – Qimugseriarssuaq – med hundeslæde. Opstår der pludselig storme, eller er sneen dyb, eller er der megen skruetis, kan det godt vare længere tid at gen-

nemføre rejsen. Som regel er der ingen mangel på vildt på vejen, idet talrige sæler (*útut*), der ligger og soler sig på isen, gør det muligt at proviantere med friskt kød i maj–juni.

Tilflytterne fra Upernavik-distriktet kalder polareskimoerne for *Avanerssuarmiut*, som betyder beboerne højt mod nord, og undertiden betegner polareskimoerne også sig selv på denne måde; men som oftest kalder de sig *inugssuit*, d.v.s. de store – rigtige – mennesker. Tilflyttergruppen kaldes under ét af polareskimoerne for *Kuvdlorssuarmiut*, og det gælder også dem, der stammer fra Kraulshavn. Alle med bopæl i Savigsivik, både tilflyttere og de oprindelige beboere, omtaler endvidere sig selv som *Savigsivingmiut*.

Polareskimoer rejser af og til med slæde på besøg til Upernavik-distriktet, men ingen er flyttet derned. Kun en sjælden gang har nogen overvintret. Alle vender hjem igen. Deres besøg gælder særlig bygderne Kuvdlorssuaq og Kraulshavn/Nûgssuaq.

I august 1980 udgjorde de 22 kernefamilier i Savigsivik følgende:

- 6 polareskimoiske mænd gift med polareskimoiske kvinder,
- 5 Upernavik-grønlandske mænd gift med Upernavik-grønlandske kvinder,
- 1 sydgrønlandsk mand gift med en Upernavik-grønlandsk kvinde,
- 5 polareskimoiske mænd gift med Upernavik-grønlandske kvinder,
- 5 Upernavik-grønlandske mænd gift med polareskimoiske kvinder.

Nævnes bør også de ufuldstændige familier, d.v.s. enlige eller enlige med børn. Disse udgjorde alle selvstændige husholdninger:

- 2 polareskimoiske,
- 3 Upernavik-grønlandske,
- 1 sydgrønlandsk.

Det bør fremhæves, at disse Upernavik-grønlandere også har en særlig dialekt, der navnlig i fonetik, men også i form-lære og ordforråd adskiller sig fra den vestgrønlandske hoveddialekt. Denne dialekt ligger dog nærmere det vestgrønlandske sprog end Thule-dialekten. Polareskimoernes sprog virkede oprindeligt lige så fremmed på en Upernavik-grønlander som f.eks. på en grønlander fra Godthåb, men tilflytterbefolkningen forstår nutildags udmærket denne dia-

lekt, fordi de dagligt i deres samvær med polareskimoerne har lejlighed til at høre dem.

Nogle polareskimoer taler konsekvent polareskimoisk til polareskimoer og Upernavik-grønlandere (og vestgrønlandere).

Nogle polareskimoer taler polareskimoisk til polareskimoer og vestgrønlandsk til Upernavik-grønlandere (og andre vestgrønlandere).

Nogle Upernavik-grønlandere (og vestgrønlandere) taler vestgrønlandsk til både polareskimoer og andre Upernavik-grønlandere.

Nogle Upernavik-grønlandere (og vestgrønlandere) taler vestgrønlandsk til andre Upernavik-grønlandere (og vestgrønlandere), men efter evne polareskimoisk til polareskimoer.

Upernavik-grønlandernes børn og børn med både polareskimoiske og Upernavik-grønlandske forældre kender begge dialekter, men taler ofte polareskimoisk, selvom deres sprog lyder noget anderledes end f.eks. sproget i Siorapaluk.

Hvilken dialekt, der tales, synes altså i visse tilfælde at afhænge af, hvem man er sammen med, lige så vel som at situationen kan være af afgørende betydning.

I den nordlige del af distriktet er dialekten mere ren. Før i tiden var sproget i Thule-distriktet ret ensartet. Befolkningen var fåtallig, mobil og rejste meget omkring. Nu er den blevet mere stationær, og der synes at være tendens til, at lokale dialekter er ved at udvikle sig; i den sydlige del af distriktet med præg af Upernavik-dialekten, i den nordlige del af distriktet en mere ren Thule-dialekt.

*Polareskimoer og Upernavik-grønlændere
i Savigsivik. Erhverv og materiel kultur*

Upernavik-grønlænderne har på flere måder taget ved lære af polareskimoerne. Således anvender flere nu Thule-slæden, men også Upernavik-modellen forekommer foruden en del overgangstyper. Thule-slæden har lige næsten vertikale opstandere og spidse meder. Hvert andet tværtræ ligger løst ovenpå slæden kun fastgjort med to surringer, der fungerer som hængsler. Det gør det nemmere at rense slæden for blod og is. En lang rem eller nylonline er fastgjort til ydersiden af meden. Den anvendes til at fastgøre læsset på slæden.

Hundene er spændt for slæden i vifteform, men de to af dem på Thule-facon med længere skagler end de andre. Sådanne en hund kaldes *sujulerssortaq*.

Upernavik-grønlænderne efterligner polareskimoernes hundesignaler, f.eks. »*hoq* – *hoq* – *hoq*«, når hundene skal løbe, »*ai* – *ai* – *ai*«, når de skal stoppe. Nogle benytter også de vestgrønlandske hundesignaler.

Nogle Upernavik-grønlændere anvender til isfangst en særlig harpun, kaldet *eemaq*. Uden harpunspids og -line bruges den på garnfangst også til at hugge hul i isen. Det brede skaft kan tjene som isøse.

En detalje ved åndehulsfangsten har de lært af polareskimoerne. En fanger står på vagt med sin bøsse ved en sæls åndehul. Har han en ledsager med, kan denne vandre til fods eller køre med slæde i en stor cirkel rundt om ham. På denne måde vil eventuelle sæler blive skræmt hen til manden ved åndehullet.

Thule-eskimoernes vane med at drikke the på slæderejser har Upernavik-grønlænderne optaget. Til slædens almindelige udrustning hører nu en kasse indeholdende bl.a. primusapparat, te, sukker og skibskiks.

Rejser Upernavik-grønlændere på fangst med polareskimoer, følger de disses regler for deling af fangstbyttet.

Utallige skarer af søkonger findes på klippeskråningerne i nærheden af Savigsivik i månederne maj–august, og luften er fyldt med deres skrigen. Disse fugle fanges med ketsjer, og Upernavik-grønlænderne har selvfølgelig lært denne metode af polareskimoerne. Det skal bemærkes, at det kun er mændene, der driver denne underholdende fangst, ikke de Upernavik-grønlandske kvinder, og det selvom millionflokkene sværmer over hovedet på dem. Derimod er de polareskimoiske kvinder meget dygtige og behændige til at fange søkonger.

Når en Upernavik-grønlænder kommer hjem fra fangst, bringer han de nedlagte sæler ind i huset, hvor kvinden så flænses den med sin *ulo* – den halvmåneformede kvindekkniv. Hos polareskimoerne er det mandens opgave at flænse sæler, og det foregår i fri luft ved hjælp af en stor flænsekniv.

Snittet på kamikkerne er forskelligt hos de to grupper. Upernavik-grønlandske kvinder er tilbøjelige til at anvende Thule modellen, men nogle foretrækker dog stadigvæk deres Upernavik-kamikker. De finder dem lettere og mere bekvemme.

Alle Savigsiviks fangere bruger bjørneskindsbukser, ét af stedets statussymboler. Ingen fra Upernavik-distriktet går

med sælskindsbukser som sydpå. Alle drenge, der bliver konfirmeret, skal selvfølgelig have splitternye og flotte bjørneskindsbukser. Til en fangers udrustning hører også en *qulitsaq*, d.v.s. en pels syet af fåreskind. Fåreskindspelse anvendes kun i mindre omfang i Upernavik-distriktet.

Den polareskimoiske kvindedragt – bestående af korte ræveskindsbukser og lange kamikker af afhåret hvidt sælskind med en koket bjørneskindskantning foroven – anvendes også af de Upernavik-grønlandske kvinder, dog mest i de blandede ægteskaber; men man finder den også nu og da i de rent Upernavik-grønlandske familier. Alle piger bærer naturligvis denne dragt ved deres konfirmation. Nogle Upernavik-grønlandske kvinder transporterer deres småbørn omkring i den polareskimoiske bærepels – *amaut* – af sælskind. Denne findes ikke sydpå i Upernavik-distriktet.

Polareskimoer og Upernavik-grønlandere i Savigsivik. Samfundsliv og skikke

Upernavik-grønlanderne mener, at Thule-eskimoerne kun alt for sjældent koger kød – de drikker mest te. Til gengæld synes polareskimoerne i Savigsivik, at disse *Kuvdlorssuarmiut* spiser enorme mængder sælkød.

I Savigsivik drikkes der meget mere kaffe end andetsteds i Thule-distriktet. Dette skyldes tilflytterne sydfra. Mange polareskimoer er tedrikkere.

Thule-specialiteten – spæksyltede søkonger, kaldet *kiviasq* – fremstilles ved, at et helt sælskind stoppes fuld af søkonger. Spæklaget sidder tilbage på inder siden af skindet. Alle åbninger i denne

pose sys til, og den anbringes under sten eller klippestykker i ly for solen, men i varme. Der gærer hele herligheden og går i let forrådnelse, mens sælspækket siver ind i fuglekødet. Upernavik-grønlanderne har lært at sætte pris på denne specialitet og fremstiller også selv *kiviasq* og serverer den ved festlige lejligheder. Nogle erklærer dog, at de ikke kan spise *kiviasq*.

Ved fødselsdag, jul eller anden festlig sammenkomst er det blandt polareskimoerne almindeligt at gå på besøg medbringende deres egen kop. Upernavik-grønlanderne har optaget denne skik, også når de går på visit hos hinanden.

I Upernavik-distriktet er det almindeligt at fejre fødselsdag ved at invitere alle på pladsen til kaffe og kage. Folk kommer holdvis i løbet af dagen, og man starter fra morgenstunden.

Anderledes er det i Thule-distriktet. Der bliver først alle stedets børn inviteret – gerne tidligt om eftermiddagen efter skoletid, og det sker ved, at et barn går fra hus til hus og siger »*perängôq*» (børnene skal komme). Dette børnebesøg kalder man *perängôrpoq*. Først sent på eftermiddagen og om aftenen er det de voksnes tur – hver medbringende egen kop. Upernavik-grønlanderne fejrer fødselsdag på samme måde som polareskimoerne, og de har optaget udtrykene derfor – *perängôq*, *perängôrpoq* – i deres sprog, også selvom de eventuelt taler deres egen Upernavik-dialekt.

Fysisk findes der ingen adskillelse mellem polareskimoer og Upernavik-grønlandere i Savigsivik. Deres huse ligger placeret mellem hinanden.

Som nævnt er det almindeligt med ægteskab mellem grupperne, og samtlige polareskimoer har derfor på en eller anden måde Upernavik-grønlandske slægtninge.

Hvad slægtskabsterminologien angår, bør det bemærkes, at polareskimoerne anvender et blandet eskimo/hawaii-system. Fætre og kusiner af modsat køn end ego bliver betegnet på samme måde som 'broder' og 'søster'. Upernavik-grønlænderne benytter derimod et rent eskimosystem.

I Savigsivik forekommer der ingen tilfælde af adoption af børn grupperne imellem.

Det er almindelig skik at opkalde børn efter afdøde personer, og et barn får ofte 3–4 navne foruden et efternavn. Nogle gange lader Upernavik-grønlænderne deres børn opkalde efter polareskimoer. Det er navnlig almindeligt med polareskimoiske navne i de blandede ægteskaber.

Hvorledes er så den polareskimoiske reaktion på den udvikling, der har fundet sted?

Nogle betragter disse tilflyttere som et irriterende fremmedelement ene og alene i kraft af deres antal og ved, at deres dialekt og kultur sætter præg på dagligdagen – på bekostning af det polareskimoiske. Derfor er polareskimoernes følelse af identitet som polareskimoer blevet skærpet.

For at illustrere dette forhold nærmere, vil jeg tillade mig at gengive følgende udtalelse af en polareskimo: »Med hensyn til konflikter, så håber jeg, at man vil undgå at lade for mange vestgrønlandere flytte ind i distriktet. Det

giver problemer, fordi vor levevis og tænkemåde er forskellig. En del er flyttet fra Upernavik til Savigsivik – og det mener jeg ikke er godt.« (Atuagagdliutit, No. 5, 5. juni 1975: 11).

En af de ældre fangere i Savigsivik, Angutivdluarssuk (født 1919), hvis moder var Upernavik-grønlander, gjorde alt for at fremhæve sin polareskimoiske identitet, og det samme var tilfældet med hans to søskende Iggianguaq og Louise.

Modsætningen mellem de to grupper har også givet sig udslag i lokalpolitikken. Ved valget til kommunalbestyrelsen i april 1975 stod den egentlige dyst i Savigsivik mellem to af de tre kandidater, der havde ladet sig opstille. Den ene var fra Thule, den anden en tilflytter fra Kuvdlorssuaq. Manden fra Thule mente, at tilflytningen sydfra til distriktet burde bremses. Dels ville fangstforholdene blive forringet ved en alt for stor befolkning, dels var det væsentligt, at den særlige polareskimoiske kultur og dialekt blev bevaret. Kandidaten fra Upernavik havde et stik modsat synspunkt, nemlig at Thule-distriktet burde være åbent for tilflytning for hvem som helst og når som helst. Ved afstemningen fik de to kandidater lige mange stemmer, og ved den efterfølgende lodtrækning trak Upernavik-kandidaten det korteste strå, mens Thule-kandidaten vandt.

Et andet eksempel:

Fangerundervisningen på skolen blev i 1979–80 varetaget af to Upernavik-grønlandere, for drengenes vedkommende en lidt ældre fanger, for pigernes vedkommende en midaldrende kvinde.

Under et møde på skolen hørte jeg flere af stedets polareskimoer beklage sig over dette. De mente, at polareskimoer burde varetage denne undervisning, således at børnene kunne lære tingene »rigtigt«, d.v.s. polareskimoernes måde at gøre dem på.

I Qânâq har jeg engang hørt nogle polareskimoer under stor munterhed karrikere Kuvdlorssuaq-folkenes måde at tale på.

Nogle polareskimoer udtaler med foragt, at alt ondt i Thule-distriktet stammer fra *Kuvdlorssuarmiut*. Lusene har disse folk sydfra indført i distriktet igen, efter at de ellers var udryddet omkring 1950. Også kortspil, d.v.s. hasardspil om penge – påstås at stamme fra tilflytterne.

Til gengæld mener flere Upernavik-grønlandere, at Savigsivik aldrig ville have været nået så vidt i sin udvikling og blevet til det, det er i dag, hvis ikke så mange sydfra var kommet og havde befolket stedet. Det er netop på grund af de mange tilflyttere, at stedet i dag har en ny butik og en ny skole.

Det bør nævnes, at jeg flere gange i Savigsivik har hørt medlemmer fra den ene gruppe sige positive ting om den og den person i den anden gruppe – og omvendt. Generelt set synes jeg, at det daglige samvær mellem polareskimoer og Upernavik-grønlandere i denne bygd er forløbet udmærket. De tager på fangst sammen, besøger hinanden, går til fødselsdagsfest hos hinanden, danser sammen, deres børn leger med hinanden o.s.v.

Bygderådene, hvis opgave det er at varetage den umiddelbare forvaltning af

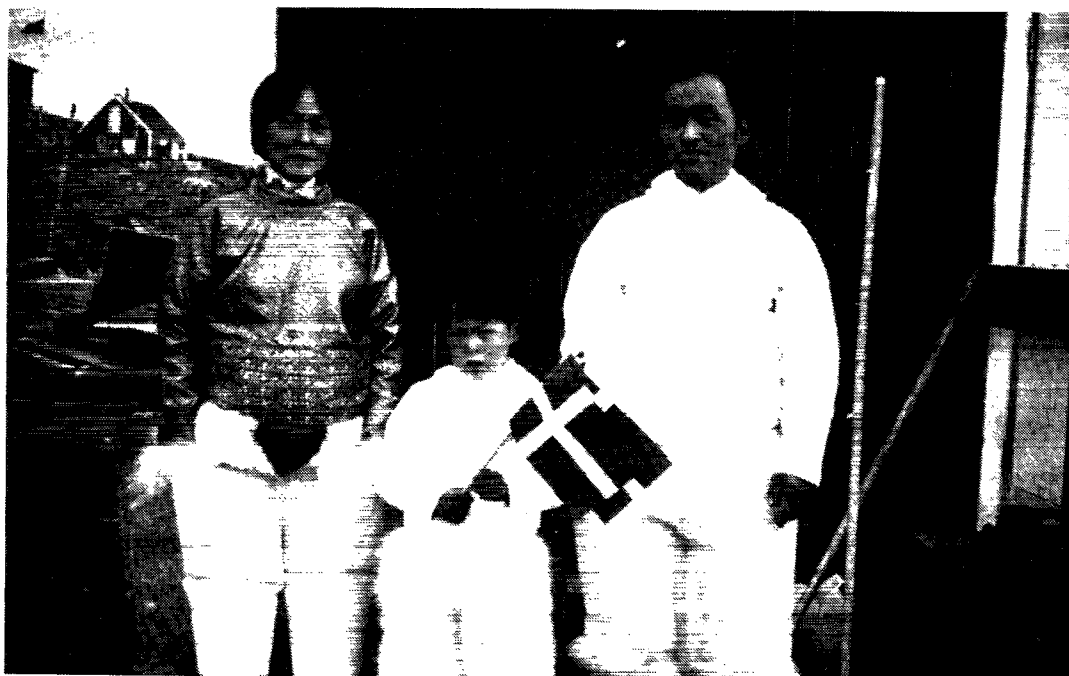
kommunens anliggende i bygderne, består af tre medlemmer. I Savigsivik er disse både polareskimoer og Upernavik-grønlandere.

Der findes flere foreninger i bygden: En fangerforening, en kvindeforening, Blå Kors (afholdsforening), en sportsforening, en forsamlingshusforening (*Agpaliarssuit*) o.a. Polareskimoer og Upernavik-grønlandere er i lige grad medlemmer af disse foreninger og sidder i bestyrelserne af disse. Foreningerne giver mulighed for afveksling i hverdagen, og folk får lejlighed til samvær med hinanden på skolen, hvor møderne foregår.

Konklusion

Man kan erkende sin egen identitet gennem sit folks særlige historie, kultur, modersmål og ved, at ens folk bebor et særligt territorium. Polareskimoerne har altid haft et særligt sprogligt og kulturelt særpræg i forhold til vestgrønlanderne.

Som en indirekte følge af kolonisationen har polareskimoerne imidlertid i dette århundrede været udsat for vestgrønlandsk indflydelse og påvirkning. Vestgrønlandere blev og er stadig ansat inden for kirke, skolevæsen, handel og administration. Visse teknologiske forandringer fandt sted i polareskimoernes kultur, vestgrønlandske skikke blev indført, og det vestgrønlandske sprog kom til at præge deres særlige dialekt, navnlig med hensyn til ordforrådet. Som følge af den udvikling, der har fundet sted, er kirken og de øvrige samfundsmæssige og politiske institutioner de samme som i det øvrige grønland.

Qaerngaq Nielsen, medlem af kommunalbestyrelsen, er polareskimo. Hans kone, Teresie, stammer fra Kuvdlorssuaq. Deres lille søn bedder Ole. Familien er i fuldt festskrud. Foto: Regitze M. Søby.

Polareskimoernes kontakt med fangerbefolkningen i den nordlige del af Upernavik-distriktet, Upernavik-grønlanderne, er ligeledes en indirekte følge af kolonisationen. Subkulturelle forskelle i dialekt og skikke findes mellem de to eskimogrupper, og oprindelig dannede Melvillebugten grænse mellem dem.

Kommunikationen blev genoptaget i 1903, efter at have været afbrudt i ca. 200 år, hvor mistillid til hinanden synes at have været årsag til den manglende forbindelse.

Polareskimoer og Upernavik-grønlandere fik efterhånden mere og mere kontakt med hinanden, og navnlig i de sidste 20–25 år er denne kontakt blevet

intensiveret ved, at en generel indvandring af folk fra Kuvdlorssuaq og Kraulshavn har fundet sted til den sydlige del af Thule-distriktet.

Denne indvandring har for Upernavik-grønlandernes vedkommende været ganske spontan og frivillig. Polareskimoerne derimod synes, at indvandringen er for omfattende, og at der nu er for mange Upernavik-folk i Thule-distriktet. – Deres identitet som polareskimoer er derved blevet skærpet.

Lokale dialekter er ved at udvikle sig, i den sydlige del af Thule-distriktet med præg af Upernavik-dialekten.

Tilflytterne har i høj grad taget ved lære af polareskimoerne med hensyn til teknologi, fangstmetoder og skikke.

Hvad antropologen M. M. R. Freeman skriver om Grise Fiord, Nordcanada, gælder også i Thule før og nu: »The receptiveness of the Eskimo to new ideas has been, and remains, an important adoptive feature and that individuals, rather than physical environment, select adaptive innovation. --- Visual transmission is the most important, if not the primary, means of the diffusion of cultural traits within pan-Eskimo society.« (Freeman, 1969: 780, 781).

Polareskimoerne og Upernavik-grønlænderne har noget meget væsentligt til fælles. De er alle fangere, selvom hver gruppe har sit tydelige kulturelle særpræg, hver sin subkultur. Det må end-

videre fremhæves, at polareskimoerne figurerer som en positiv reference-gruppe over for Upernavik-grønlænderne. Det modsatte synes ikke at være tilfældet.

Det er almindeligt med ægteskab grupperne imellem, og de er derved knyttet til hinanden med slægtskabsbånd.

Det bør fremhæves, at polareskimoer og Upernavik-grønlændere betragter i lige grad Savigsivik som »deres bygd«, og begge grupper deltager på lige fod i stedets tilværelse og er fuldt integreret i bygdens samfundsmæssige institutioner. – Polareskimoer og Upernavik-grønlændere er alle engagerede i bygdens forhold og dens fremtid.

Litteratur:

Bang, Jette, 1941. – Grønland igen.

Eklaw, W. Elmer, 1921. – The Ecological Relations of the Polar Eskimo, Ecology, Vol. II, No. 2, April, New York.

Erichsen, Michella, 1943. – Knud Rasmussen og Polareskimoerne, Nordisk Tidsskrift, Årg. 19, Stockholm.

Freeman, M. M. R. 1969. – Adaptive innovation among recent Eskimo immigrants in the eastern Arctic Canada, Polar Record, Vol. 14, No. 93, September, Cambridge.

Freuchen, Peter, 1918. – Om Plantekost hos Smith-Sund Eskimoerne, Geografisk Tidsskrift, 24. Vol., part VIII, Copenhagen.

Gilberg, Rolf, 1982. – Sjælen er det, som gør dig til et menneske, Grønland, No. 1-2, Copenhagen.

Hansen, Keld, 1969/70. – The People of the far North, FOLK, Vol. 11-12, Copenhagen.

Kristiansen Arrúaq, 1979. – Savigsivikup túngavilerne-garnera, HAINANG, No. 6, 5. juni, Thule.

Lyng, Hans, 1955. – Inegpait, Meddelelser om Grønland, Vol. 90, No. 2, Copenhagen.

Moltke, Harald, 1960. – Livsrejsen, Copenhagen.

Olsen, Gustav, 1910. – Til Samfundet, som har udsendt Missionærer til Kap York, Meddelelser om Den grønlandske Kirkesag, No. 17, Copenhagen.

Ostermann, Hother, 1937. – Ved Missionens Barn-domstid ved Upernavik. Af Missionær Østergaards Papire, III, Det grønlandske Selskabs Aarsskrift 1937, Copenhagen.

Peary, Robert E., 1898. – Northward over the great Ice I-II, London.

Rasmussen, Knud, 1905. – Nye Mennesker, Copenhagen & Kristiania.

Rasmussen, Knud, 1918. – Fra Verdens Ende. Mænd og Kvinder i Kap York, Copenhagen.

Rasmussen, Knud, 1919. – Grønland langs Polarhavet, Copenhagen & Kristiania.

Stein, Robert, 1902. – Geographische Nomenklatur bei den Eskimos des Smith Sundes, Petermanns geographische Mitteilungen, 48, Vienna.

VanStone, James W., 1972. – New Evidence Concerning Polar Eskimo Isolation, American Anthropologist, 74, Menasha.